

**UCHWAŁA NR LXV.342.2024
RADY GMINY STARE KUROWO**

z dnia 20 marca 2024 r.

w sprawie Uchwalenia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Stare Kurowo na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2023r., poz. 1429 ze zm.)

Rada Gminy w Starym Kurowie uchwala, co następuje:

- § 1. Uchwala się Program Wspierania Rodziny w Gminie Stare Kurowo na lata 2024-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonywanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stare Kurowo.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Sanocki

Program Wspierania Rodziny w Gminie Stare Kurowo na lata 2024-2026

I. WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Rodzina uważana jest za naturalną i podstawową komórkę społeczną. Jako pierwsze środowisko wychowawcze wpływa na osobowość człowieka, jego życie i rozwój. Rodzina jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Na ich podstawie będzie budować swój własny system norm i zachowań.

Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega głównie na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów. Powinna ona przede wszystkim chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce zasadę ochrony jego dobra. Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do pełnoletności tj. ukończenia 18 roku życia. Instytucja władzy rodzicielskiej ma służyć przede wszystkim ochronie dobra dziecka. W sytuacji, gdy przez patologię w środowisku rodzinnym, nieudolność wychowawczą rodziców bądź w sytuacji kryzysowej, dobro to jest zagrożone, dziecko powinno być chronione przez władze publiczne.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do głównych problemów dezorganizujących życie rodzinne zaliczamy: alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Działania instytucji i służb zobligowanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka, powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają współpracy interdyscyplinarnej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. W przypadku, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, praca z rodziną biologiczną ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny.

Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań własnych Gminy (art. 176 pkt 1 w/w ustawy).

II. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r., poz. 1429 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r., poz. 901 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 29 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r., poz. 2151 ze zm.)

III. DIAGNOZA

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Stare Kurowo w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 1: Liczba osób objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Rok 2022	Rok 2023
Liczba osób objętych pomocą społeczną	251	256
Liczba mieszkańców Gminy	3983	3941
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy	7%	7%

Tabela nr 2: Przyczyny udzielania wsparcia w trudnych sytuacji życiowych

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2022	2023	2022	2023
ubóstwo	66	62	138	128
bezdomność	3	6	3	10
potrzeba ochrony macierzyństwa	14	8	73	43
w tym: wielodzietność	10	5	56	32
bezrobocie	40	37	97	83
niepełnosprawność	56	58	86	98
długotrwała lub ciężka choroba	66	65	99	101
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	18	20	82	82
w tym: rodziny niepełne	10	14	34	56
rodziny wielodzietne	7	5	46	35
przemoc w rodzinie	6	8	27	33
alkoholizm	14	19	22	31
narkomania	0	2	0	6
trudności przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	2	2
zdarzenie losowe	4	1	10	5

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana była w rodzinach z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa, niepełnosprawności, bezrobocia, bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego alkoholizmu, oraz potrzeby ochrony macierzyństwa. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

W sytuacji, gdy rodzina sama nie potrafi sobie poradzić z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny pracujący z rodziną, widząc konieczność wprowadzenia asystenta, sporządza wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. W wywiadzie przedstawiane są obszary dysfunkcji występujących w rodzinie. Po zatwierdzeniu wniosku przez kierownika asystent rodziny rozpoczyna pracę z rodziną. Zadania asystenta rodziny skupiają się głównie w podniesieniu kompetencji społecznych, na pomaganiu w budowaniu prawidłowego wzorca rodzica, wzmocnieniu jego kompetencji. Asystent rodziny uczy rodzinę rozplanowywać budżet domowy, wyrabia w rodzicach prawidłowe nawyki higieniczne, jak również związane z utrzymywaniem porządku, pomaga egzekwować obowiązki od dzieci itp. Głównym celem w pracy asystenta rodziny jest wspieranie rodziny w taki sposób, aby prawidłowo wywiązywali się ze sprawowania władzy rodzicielskiej i aby nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 3. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2023

	Rok 2022	Rok 2023
Liczba rodzin	12	14
Liczba dzieci w rodzinach	41	46

Dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, opiekę i wychowanie zapewnia się w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, poprzez pobyt dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych i niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Piecza

zastępcza to czasowa forma opieki, w której ani placówka ani rodzina zastępcza nie przejmują pełnej władzy rodzicielskiej nad przyjętymi do siebie dziećmi. Dzieci przebywają w pieczy zastępczej do czasu uregulowania ich sytuacji, tj. adopcji lub powrotu do rodziny naturalnej. Gmina partycypuje w kosztach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej (zadania własne gminy). Wysokość kosztów ponoszonych za pobyt dzieci przez gminę jest uzależniona od czasookresu, w którym dziecko przebywa w pieczy. W pierwszym roku gmina obciążona jest 10%, w drugim 30 %, a w trzecim i kolejnych latach 50% kosztów związanych z długookresowym pobytem dziecka w pieczy

Tabela nr 4. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	
	2022	2023
Rodziny zastępcze	2	1
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	1
Kwota odpłatności w złotych	57.825,32	66.405,24

IV. ADRESACI PROGRAMU

Rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie Gminy Stare Kurowo przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:
  - 1) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności;
  - 2) pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym;
  - 3) konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:
  - 1) objęcie dożywianiem dzieci w przedszkolach, uczniów szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych;
  - 2) monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnych dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia w Starym Kurowie
  - 3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia oraz z placówkami oświatowymi;
  - 4) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków;

3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia poprzez:
  - 1) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę;
  - 2) umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomagają w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu ról społecznych;
  - 3) pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego;
  - 4) pomoc w dostępie rodzinom do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
  - 5) organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej;
  - 6) utworzenie placówki wsparcia dziennego.

4. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez:
  - 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia;
  - 2) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem Konsultacyjnym, podjęcie terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej, współpraca z Policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy;
  - 3) angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia zatrudnienia;
  - 4) angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczenia wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
  - 5) współpracę z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym;

5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.

V. PARTNERZY W REALIZACJI DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Kurowie we współpracy z instytucjami opisanymi w poniższej tabeli.

L.p.	Instytucja	Zadania/zakres współpracy
------	------------	---------------------------

1.	Urząd Gminy	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. Poprawa warunków mieszkaniowych, dysponowanie lokalami komunalnymi
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny. Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno - bytowej - zabezpieczenie podstawowych potrzeb. Zapewnienie infrastruktury i dostępności w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie oraz umożliwienie wyjścia z zaistniałego kryzysu. Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
2.	Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do konsultacji i specjalistycznych form wsparcia. Inicjowanie i wspieranie realizacji programów profilaktycznych.
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Realizacja programów osłonowych w ramach wspierania jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
4.	Placówki Oświatowe	Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców i opiekunów prawnych dzieci. Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych. Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wspierania rodziny w wychowaniu dzieci. Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieska Karta.
5.	Gminny Ośrodek Kultury	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności kulturalnej. Organizowanie i współfinansowanie wypoczynku letniego oraz zimowego dla dzieci i młodzieży Realizacja ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży Organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym rodziny. Zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców.
6.	Gminna Biblioteka Publiczna	Organizowanie dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży. Zajęcia wspierające dla dzieci i opiekunów
7.	Ośrodek Zdrowia w Starym Kurowie	Opieka i profilaktyka zdrowotna. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
8.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku	Udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych,

		rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze.
9.	Sąd Rejonowy w Strzelcach Kraj. Wydział Rodzinny i Nieletnich	Orzekanie w sprawie prawa rodzinnego i opiekuńczego
10.	Kuratorzy Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Strzelcach Kraj.	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieska Karta,
11.	Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Kraj.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Stare Kurowo. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieska Karta
12.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Drezdenku	Umożliwienie rodzinom z dziećmi skorzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i pedagogicznego. Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wspierania rodziny w wychowywaniu dzieci.
13.	Organizacje Pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz podejmowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Spodziewane efekty: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań, poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny, przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych, rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki na realizację Programu będą pochodzić z budżetu Gminy Stare Kurowo, budżetu państwa ze środków Unii Europejskiej, z programów rządowych przeznaczonych na wsparcie rodziny.

VII. MONITOROWANIE PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Kurowie. Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy sprawozdań z realizacji Programu

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Sanocki